

Zkušenost zprostředkovaného učení podle Reuvena Feuersteina

Irena Marušincová

Bude mé dítě schopné aspoň něco se naučit, když se narodilo s tou či onou diagnózou? Nakolik bude jeho genetické vybavení určovat a ovlivňovat jeho vývoj? Jak se mu mám věnovat, abych mu jako rodič nepřitěžoval? Mám ho nechat v jeho světě a tím, ve kterém žiju já, ho nezatěžovat? Je ve svém světě opravdu šťastné? Tyto a mnohé další otázky se honí hlavou snad každému rodiči, kterému se narodilo dítě s nějakým handicapem. Velmi zajímavé odpovědi na ně přináší izraelský psycholog a pedagog Reuven Feuerstein (1921–2014), který celoživotně pracoval s jedinci se speciálními potřebami a, jak píše jeho blízký spolupracovník Louis Falik, doslova měnil jejich osudy.

Tajemství Feuersteinova přístupu spočívá ve způsobu interakce s dětmi, ve způsobu učení. Podle Feuersteina se lidé odmala učí dvěma základními způsoby – **přímým kontaktem s podněty a zkušeností zprostředkovaného učení**. Zatímco při přímém učení je zcela na jedinci, jakých podnětů si vlastně všimne, jak je vyhodnotí a co se z nich naučí, při zkušenosti zprostředkovaného učení se mezi dítě a podněty postaví zprostředkovatel, který mu pomáhá vybírat relevantní podněty, zaměřovat pozornost na to, co je podstatné, vede ho k přemýšlení o souvislostech, hledání analogií, zevšeobecňování apod. Jednoduše řečeno, zprostředkovatel učí dítě vnímat okolí, učit se, klást si otázky, a tak postupně čím dál tím více profitovat i z přímého kontaktu s podněty.

Zkušenost zprostředkovaného učení je vystavěna na několika parametrech, bez jejichž uplatnění nemůže fungovat. Těmi nejzákladnějšími a naprosto nezbytnými jsou **záměrnost a vzájemnost, význam a přesah**. Zprostředkovatel jde do interakce s dítětem s konkrétním záměrem, co ho chce/potřebuje naučit, reaguje přitom ovšem na dítě samé, přistupuje k němu individuálně, reaguje na jeho odpovědi a podle nich interakci upravuje a řídí. Učení musí mít pro dítě význam, být pro něj důležité a naučené musí mít přesah do dalších oblastí života dítěte, zprostředkovatel ho vede k tomu, aby naučené dokázalo využít i v jiných situacích.

Zkušenost zprostředkovaného učení je úžasný nástroj pro rozvoj všech dětí i dospělých, jedince s Downovým syndromem nevyjímaje. Děti s Downovým syndromem jsou velmi vnímavé, učení otevřené, ale potřebují dobrého zprostředkovatele a potřebují velkou míru zprostředkování od raného věku, aby se mohl jejich učební potenciál naplno rozvinout. Praxe povrzuje Feuersteinova slova o tom, že chromozomy nemusejí mít poslední slovo. Zkušenost zprostředkovaného učení je osvědčenou cestou, jak jedincům s Downovým syndromem otevřít náš svět, ve kterém s námi chtějí být a kterému chtějí rozumět, a zároveň začít chápat ten jejich, který je zase pro nás, jejich zprostředkovatele, nemalým zdrojem obohacení.

S teorií i praxí zkušenosti zprostředkovaného učení je možné se blíže seznámit na kurzech, které nabízí Cogito, centrum kognitivní edukace (www.cogito-centrum.cz).

Zdroje:

Feuerstein, Reuven a kol. (2006). *You love me!!! Don't accept me as I am*. Jerusalem: ICELP Publications.

Falik, Louis (2019). *Changing destinies*. Lightning Source UK Ltd.

Feuerstein, Reuven a kol. (2014). *Vytváření a zvyšování kognitivní modifikovatelnosti*. Praha: Karolinum.